

## **Regeringens reform: Minskning av kommunernas kostnader genom avveckling av uppgifter och förplikteser**

### **A. Sammanfattning**

#### **1. Uppgifter och målsättningar**

Regeringen minskar i enlighet med regeringsprogrammet på kommunernas kostnader med 1 miljard euro genom att avveckla lagstadgade uppgifter och förpliktelser som styr utförandet av dem. Regeringsprogrammet och bilaga 3 till det innehåller flera riktlinjer som berör temat.

Finansministeriet har tillsatt ett projekt och en beredningsgrupp för beredningen och koordineringen av verkställandet av åtgärdsprogrammet för minskning av kommunernas uppgifter och förpliktelser. Projektets mandatperiod är 25.6.2015-31.12.2016.

Reformministerarbetsgruppen styr och utstakar beredningen och verkställandet av projektet.

Kommun- och reformminister Anu Vehviläinen leder i egenskap av ansvarig minister för spetsprojektet beredningen och verkställandet i enlighet med regeringens beslut.

Beredningsgruppen svarar för beredningen av åtgärdsprogrammet för kommunernas uppgifter och förpliktelser och koordinerar ministeriernas verksamhet i samband med beredningen. Beredningsgruppen samordnar beredningen av detaljerade förslag före utgången av 2015, och ska dessutom koordinera den fortsatta beredningen av åtgärderna inom programmet ända tills budgetmanglingen 2016.

Arbetsgruppen har representanter från kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet, miljöministeriet samt Finlands Kommunförbund. Överdirektören Silja Hiironniemi från finansministeriet är ordförande för arbetsgruppen.

#### **2. Principerna och riktlinjerna för minskningen av kommunernas utgifter**

Förslaget till ett åtgärdsprogram inkluderar

- nya förslag från ministerierna om minskning eller flexiblere skötsel av lagstadgade uppgifter och förpliktelser
- minskning av kommunernas uppgifter och förpliktelser i anslutning till lagstiftningsprojekt som pågår
- de minskningar av kommunernas uppgifter och förpliktelser som ingår i regeringens reformer och spetsprojekt.

Sådana social- och hälsovårdsreformer som har fast anknytning till omorganiseringen av social- och hälsovården har inte inkluderats. Åtgärdsprogrammet innehåller dock ändringar av uppgifter och förpliktelser och deras spareffekter som omfattas av social- och hälsovårdslagstiftningen till den del förslagen kan beredas och genomföras oberoende av innehållet i och tidtabellen för sote-reformen. Dessa åtgärders konsekvenser syns först i kommunernas och samkommunernas verksamhet, och de påverkar de självstyrande områdenas verksamhet efter att lagen om ordnande trätt i kraft.

Åtgärdsprogrammet inkluderar inte besparingar som följer av digitaliseringsprojekt, om det samtidigt inte är fråga om ändring av bestämmelser som gäller kommunernas uppgifter och förpliktelser.

Det i regeringsprogrammet fastslagna sparmålet om 1 miljard euro

- inkluderar inte besparingarna som uppräknats i bilaga 6 till regeringsprogrammet, även om de skulle följa av en minskning av kommunernas uppgifter eller förpliktelser
- inkluderar endast de direkta besparingar som beräknas följa av lagändringarna t.ex. i fråga om personalutgifterna. Det har i detta skede inte varit möjligt att göra några omfattande bedömningar av åtgärdernas verkningar eller inverkan på verksamhetens effektivitet. En full konsekvensutvärdering görs för varje åtgärds del i samband med den egentliga lagberedningen.
- inkluderar i regel besparingarna som möjliggörs av åtgärderna. I detta skede kan man inte uppskatta hur kommunerna i verkligheten utnyttjar möjligheterna till besparingar.
- inkluderar kommunernas beräknade inkomstökningar till följd av avregleringen av betalningspolicyn och andra lagstiftningsåtgärder
- tar för det mesta i beaktande åtgärdernas bruttosparinverkan för kommunernas del liksom även effekterna för statens och hela den offentliga ekonomins kostnader.

Sparuppskattningarna bygger i varje beredningsskede av varje åtgärd på befintlig information och de preciseras under arbetets gång.

### 3. Åtgärdsprogrammets struktur och innehåll

Åtgärdsprogrammet består av tematiska åtgärdshelheter som baserar sig på regeringsprogrammet och på detaljerade åtgärdsförslag som ingår i de olika temana. Om förslagen i åtgärdsprogrammet förverkligas kan kommunerna uppnå besparingar i sin verksamhet. Förslagen möjliggör flexibla sektorsgränsöverskridande handlingsätt inom välfärdsservicen.

Tema 1

#### **Minskning och begränsning av kommunernas uppgifter**

Temat innehåller 19 åtgärdsförslag för minskning eller begränsning av kommunernas uppgifter som ministerierna föreslagit, och de beräknade besparingarna inom den offentliga ekonomin uppgår sammanlagt till 159,6 miljoner euro. De till beloppet största åtgärderna är förnyandet av handikappslagstiftningen (spareffekt ca 54,1 miljoner euro inom hela den offentliga ekonomin), överföringen av räddningsverksamheten till de självstyrande områdena och förnyandet av räddningslagstiftningen (48 miljoner euro) och slopandet av vissa deluppgifter som ingår i handikappslagen från kommunernas uppgifter (35,2 miljoner euro).

Varje ministerium svarar för beredningen och genomföringen av lagändringarna inom sina respektive ansvarsområden.

Tema 2

#### **Flexibla förpliktelser som gäller behörighetskrav och personalstrukturer**

Temat innehåller förslag till ändringar av personalens behörighetskrav och arbetsfördelningen. Specifika examenskrav eller krav om examen på viss nivå föreslås bli slojade om det inte finns

särskilt vägande skäl för att bevara dem. Beredningen av uppgiftsöverföringar mellan olika yrkesgrupper inom hälso- och socialvårdsyrken inleds snabbt. Uppnåendet av behörighet görs flexibla bl.a. med hjälp av kompletterande utbildning.

Uppgiftsöverföringen mellan olika yrkesgrupper beräknas spara på kommunernas utgifter med ca 90 miljoner euro. SHM och UKM svarar för dessa förändringar.

### Tema 3

#### **Minskning och lättning av förpliktelser per förpliktelseart**

Man inleder projekt för utvärdering av lagstiftningen inom olika sektorer som syftar till att avveckla sådana bestämmelser om utförandet av kommunernas uppgifter som gäller tillgången till service, förvaltningsinterna processer och externa myndighetsprocesser, och dessutom utarbetar man nya allmänna bestämmelser som gäller förfaringssätten vid förverkligandet av tjänster som ordnas av kommunerna och de självstyrande områdena.

Åtgärdsförslagen gäller bland annat de sammanlagt ca 350 förpliktelser att uppgöra planer som ingår i speciallagarna och förpliktelsen om förvaltningsintern myndighetssamarbete samt förpliktelsen att uppgöra personliga serviceplaner, utgivning av information och förpliktelsen som gäller hörande. De kalkylmässiga besparingarna beräknas uppgå sammanlagt till 18,1 miljoner euro.

### Tema 4

#### **Främjandet av kommunernas handlingsfrihet och skapandet av förutsättningar för ibruktagnin g av effektivare och flexibla sektoröverskridande serviceprocesser**

Förpliktelserna som gäller förverkligandet av viktiga tjänster och tvärsadministrativa serviceenheter ska genomgå och avvecklas i syfte att möjliggöra så flexibla och effektiva serviceprocesser som möjligt. Hinder för branschöverskridande verksamhet ska rivas och överföringen av myndighetsinformation under serviceprocessen underlättas så att man kan svara mot kundernas servicebehov och möjliggöra effektivare serviceprocesser.

Förslaget gäller integreringen av välfärdstjänsterna inom flera servicesektorer, tjänsterna åt barn, unga och familjer, missbruks- och mentalhälsovården samt servicen åt äldre. De direkta besparingarna har i detta skede ytterst försiktigt beräknats vara 0,5 miljoner euro.

Planeringen, förverkligandet och övervakningen av specialgruppers (seniorer, funktionshindrade, utvecklingsstörda, missbrukare, rehabiliteringsklienter inom mentalhälsovården) boendetjänster och serviceboende görs flexibla. Man utarbetar ett statsrådets principbeslut om flexibla boendetjänster och serviceboende där kriterierna för serviceboende förnyas så att de svarar mot kundernas olika behov och så att man stödjer utvecklandet av olika och mångsidigare verksamhetsmodeller med hänsyn till lokala behov. Rekommendationerna om boendetjänster upphävs och ARA:s anvisningar förnyas. De beräknade besparingarna uppgår till ca 28 miljoner euro.

### Tema 5

#### **Utveckling av styrningen av och tillsynen över kommunerna**

Styrnings- och tillsynsprocesserna som riktas mot kommunerna liksom även bestämmelserna och rekommendationerna som styr dem ses över. Ett förslag om revidering av rekommendationerna och principerna för tillsynen som riktas mot kommunerna läggs fram.

Tillsynsprinciperna utvecklas så att kommunernas och de självstyrande områdenas självtillsyn utgör grunden för tillsynsverksamheten. Inom den statliga myndighetstillsynen över kommunerna ska fokus förflyttas mot riskbaserad förhandstillsyn som utnyttjar kommunernas självtillsynsprogram, och målet är att övergå från resursövervakning till uppföljning och utvärdering av serviceresultat utifrån kundperspektivet. Tröskeln för tillsyn över kommunernas verksamhet kan inte basera sig på tolkningsanvisningar som preciserar lagstiftningen. Bestämmelser om tillsynsprinciperna föreslås bli inkluderade i lagstiftningen.

Styrnings- och tillsynsuppgifterna som påförts kommunerna omorganiseras och koncentreras i samband med reformeringen av central- och lokalförvaltningen.

## Tema 6

### **Inledandet av frikommunförsöket och främjandet av innovationer**

Processer som främjar en försökskultur i kommunerna inleds i samarbete med olika aktörer och nätverk.

Behovet av varaktig lagstiftning om frikommunförsök utreds. I första hand ska förpliktelserna som gäller sätten för genomförande av kommunernas uppgifter utvecklas genom direkta, varaktiga ändringar i lagstiftningen. I de fall där avreglering inte kan genomföras med hjälp av direkta varaktiga lagändringar inleds försök i syfte att utreda möjligheterna till att utveckla och lätta på lagstiftningen.

Spareffekterna kan inte bedömas i detta skede.

## Tema 7

### **Principerna för regleringspolitiken och förnyandet av styrningen av kommunernas uppgifter**

Man har utarbetat ett förslag för regeringens godkännande som innehåller åtta principer för regleringen av kommunerna. Principerna ska senare kompletteras med tillämpningsanvisningar åt lagberedarna vid ministerierna.

Principerna medför bl.a. att man i lagstiftningen som binder kommunerna endast definierar målet för och avsikten med verksamheten, resultaten och de juridiskt bindande innehållen. Kommunerna får i regel besluta om handlingssätten och medlen för uppnåendet av målen och förverkligandet av innehållen. Myndigheterna ska inte utfärda rekommendationer eller tolkningsanvisningar som kan tolkas vara mera ingående än lagstiftningen.

Ministerierna ser över de gällande rekommendationer och anvisningar som utfärdats av ministerierna och statliga myndigheter, och antingen upphäver dem eller anpassar dem till principerna för regleringspolitiken. Det viktigaste är att avstå från rekommendationer och tolkningsanvisningar i fråga om lokaler och personal som upplevs ha normerande verkan.

Regleringspolitikens spareffekter har inte utvärderats

## Tema 8

### **Ökningen av kommunernas betalningsinkomster**

Kommunernas betalningspolitik liberaliseras och betalningsgrunderna utvidgas. Ministerierna går igenom lagstiftningen om betalningar som tas ut inom olika sektorer och lägger fram nödvändiga ändringsförslag som ökar på kommunernas möjligheter att täcka omkostnaderna med hjälp av betalningsinkomster. Kostnadsvarsigheten får större uppmärksamhet inom tillstånds- och tillsynsmyndighetsverksamheten.

Åtgärderna inom tema 8 beräknas generera besparingar på 13,55 miljoner euro.

Tema 9

### **Förnyandet av offentligt understödda persontransporter**

Lagstiftningen som gäller person-, post- och varutransporter förnyas. Persontrafikupphandlingar planeras som större helheter.

I det första skedet ska man avveckla konkurrenshämmande lagstiftning och lätta på den offentliga styrningen så att verksamheten utgår från marknadsvillkor. Förening och kedjebildning av person- och varutransporter möjliggörs.

Kommunernas besparingar beräknas vara 40 miljoner, FPA:s 33 miljoner.

Tema 10

### **Utvecklandet och ibruktandet av mätare för kommunernas produktionskostnader**

Ett servicespecifikt kommunalt system för informationsinsamling grundas. Kommunernas nuvarande rapporteringsskyldighet till Statistikcentralen ändras så att kommunerna och samkommunerna och de kommande självstyrande områdena producerar sin ekonomiinformation inom en enda rapporteringstjänst med hjälp av gemensamma koder för ekonomiuppgifterna.

De statliga myndigheternas informationsinsamlingsystem ansluts till samma gemensamma system.

Besparingarna beräknas uppgå till 33,1 miljoner euro på längre sikt. Besparingarna förutsätter investeringar.